

матологічних хвороб, зокрема розроблені співробітниками кафедри.

На IV курсі студентам викладається дисципліна «Дитяча терапевтична стоматологія»: клініка, діагностика і лікування карієсу, пульпіту та періодонтиту тимчасових і постійних зубів. При викладанні цієї дисципліни особлива увага приділяється засвоєнню теоретичного матеріалу та опануванню на практиці методами обробки і пломбування кореневих каналів; сучасним пломбувальним матеріалам та методам їх застосування; опануванню роботи «в чотири руки», тобто роботи лікаря з асистентом.

На V курсі студенти вивчають хвороби слизової оболонки порожнини рота і тканин пародонта, сучасні методи лікування та профілактики.

З метою вивчення думки студентів з приводу професійної підготовки на кафедрі дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань проведено тестування 58 студентів V курсу, оскільки випускники засвоїли всі розділи з дисциплін, які викладаються на кафедрі й найбільш об'єктивно можуть оцінити свої знання.

Кожному студенту були запропоновані тести з організації професійної підготовки, оцінки рівня викладання теоретичного і практичного матеріалу, а також питання усвідомленого вибору професії перед вступом до ВНЗ на V курсі та перспективи.

Усвідомлено вибрали майбутню професію 81,0% респондентів. За час навчання в академії думка про вибір професії не змінилась у 39,65%, змінилась на краще в 56,89%, розчаровані своїм вибором 3,46% студентів.

Важливим моментом у своїй майбутній роботі 62,1% опитаних вважають розмір заробітної плати, 15,5% – перспективу професійного росту, 53,45% – можливість для самореалізації, 25,86% – колектив, у якому доведеться працювати, 13,79% – стиль роботи майбутнього керівника.

Теоретичною підготовкою на кафедрі цілком задоволені та оцінюють як відмінну 24,13%, як добру – 72,41%, задовільну – 3,46%, незадовільну – 0%. Практичні навички, опановані на кафедрі дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань, вважають достатніми 93,1%, недостатніми – 3,44%, не змогли відповісти 3,46%.

Проведені нами дослідження доводять досить серйозну соціально-професійну орієнтацію майбутніх лікарів-стоматологів, і кафедра дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань всіляко сприяє в засвоєнні теоретичних знань та опануванні практичними навичками майбутніми спеціалістами.

Список використаної літератури

1. Андріянова О. Ю. Шляхи покращання якості медичної освіти на сучасному етапі підготовки спеціаліста / О. Ю. Андріянова, Л. Ф. Каськова, О. О. Карпенко // Європейський вибір – невід'ємна складова розвитку вищої медичної освіти України: матеріали навч.-метод. конф. — Полтава, 2013. — С. 7 — 9.
2. Каськова Л. Ф. Уміння спілкуватися з пацієнтом – складова професійної майстерності дитячого лікаря-стоматолога / [Л. Ф. Каськова, О. Е. Бережна, О. В. Хміль та ін.] // Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих навчальних закладах: матеріали навч.-метод. конф. з міжнар. участю. — Полтава, 2014. — С. 95 — 96.
3. Каськова Л. Ф. Позааудиторна самостійна робота студентів на кафедрі дитячої терапевтичної стоматології / [Л. Ф. Каськова, С. Ч. Новікова, О. О. Карпенко та ін.] // Світ біології та медицини. — 2013. — № 2 (37). — С. 86 — 88.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ

Падалка А.І., Шешукова О.В., Лохматова Н.М.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Стаття присвячена впровадженню компетентнісного підходу в післядипломну освіту лікарів. Розглянуто його особливості та переваги.

Ключові слова: компетентнісний підхід, професійна компетентність, післядипломна освіта, лікар-стоматолог.

У будь-якій сучасній державі проблема підвищення якості освітніх послуг завжди залишається актуальною, незалежно від рівня розвитку країни.

Професія лікаря-стоматолога передбачає широку обізнаність у різних галузях, що зобов'язує його постійно поповнювати і поглиблювати свої знання. У цьому процесі багато чого залежить від компетенції викладача, його психологічної ролі, вміння задіяти три ключові типи мислення: образно-логічне, ймовірно-логічне та інтуїтивно-образне (іраціональне) на прикладі тестового контролю знань, нових форм оптимального і конструктивного навчання, експертних навчальних систем [4].

Методологічною основою сучасної освіти, в тому числі післядипломної освіти лікарів-стоматологів, є компетентнісний підхід.

Орієнтована на компетенції освіта (освіта, заснована на компетенціях, - competence-based-education-CBE) сформувалася в 70-х роках у Америці в загальному контексті запропонованого Н. Хомським у 1965 р. (Масачусетський університет) поняття «компетенція» щодо теорії мови і трансформаційної граматики [2].

Асоціацією американських медичних шкіл була створена робоча група з розробки керівництва для вдосконалення медичної освіти в медичних школах США. Спеціальний проект медичних шкіл (The Medical Schools Objective Project, MSOP) сформулював 4 компетенції, які ґрунтуються на загальній думці про те, яким має бути лікар-професіонал.

1. Лікар має бути альтруїстом, уміти співчувати і бути чесним.
2. Лікар має володіти глибокими знаннями в галузі медицини.
3. Лікар має володіти навичками комунікативного спілкування при лікуванні пацієнтів.
4. Лікар має відповідально ставитися до роботи з людьми для забезпечення (досягнення) здоров'я окремої людини і всього суспільства в цілому.

У Канаді поняття компетенції для медичної освіти і практики було дано The Royal College of Physicians and Surgeons of Canada (CanMEDS Project) і охоплює 7 компетенцій.

1. Медична експертиза.
2. Комунікативні навички.
3. Навички співпраці.
4. Адвокат здоров'я (захист прав пацієнтів).
5. Навички управління.
6. Науково-дослідна робота.
7. Професіоналізм.

У Великобританії всі 5 шотландських медичних шкіл використовують свою модель для «результатів навчання», яка базується на 3 основних аспектах компетенцій лікаря [5].

1. Що лікар повинен робити.
2. Як лікар підходить до практики медицини.
3. Розвиток індивідуальних характеристик лікаря.

Останнє десятиріччя знаменується істотними змінами в галузі оцінки результату й ефективності вищої професійної освіти. Сучасний педагогічний процес спрямований на досягнення особистісно значущих параметрів навчання і виховання. Це стало наслідком впливу особистісно-діяльнісного підходу, який стає потужнішим, глибоким, охоплює практично всі галузі педагогічної діяльності [1].

Минула епоха суто теоретичного осмислення цього підходу, настала ера прийняття практичних рішень, які дозволяють утілити в життя закономірності, тривалий час досліджувані в рамках тільки теоретичних пошуків.

Лікар-стоматолог зобов'язаний навчатися безперервно. Ефективними визнаються такі педагогічні технології як рольові й імітаційні ігри, моделювання, аналіз складних і діагностично незрозумілих випадків захворювань, навчання шляхом виконання науково-дослідних робіт.

Основна компетенція лікаря-стоматолога – управління процесом надання медичної допомоги. Для формування зазначених професійних навичок і вмій можуть використовуватися мультимедійні інтерактивні лекції зі зворотним зв'язком, семінари в малих групах, самопідготовка з вивченням літератури, створення тематичних повідомлень, проведення рольових ігор із моделюванням роботи лікаря, взаємний аудит.

Для розвитку професійної компетентності в сфері особистісно-орієнтованої взаємодії використовуються заняття з аналізу різних видів консультування в практиці лікаря-стоматолога, спостереження, відеозапису прийому лікаря, комунікативні тренінги, лікарські конференції з проблем та стилістики спілкування в медичній практиці. У результаті особа, яка навчається, мусить продемонструвати здатність розв'язувати проблеми пацієнта, встановлювати з ним довірливі стосунки, вміти надати ефективну медичну допомогу.

Необхідним компонентом формування професійної компетентності лікаря-стоматолога є розвиток комунікативного компонента, який проявляється в умінні встановлювати міжособові зв'язки, вибирати оптимальний стиль спілкування в різноманітних ситуаціях професійної діяльності, володіти способами вербального і невербального спілкування. Уміння спілкуватися дає можливість завоювати довіру пацієнта, забезпечує взаєморозуміння, значно підвищує ефективність лікування.

Особливо вагому роль комунікативні здібності лікаря відіграють у лікуванні маленьких пацієнтів, тому що необхідно встановити контакт не тільки з дитиною, а й з батьками, які дуже часто ставляться упереджено до всіх дій лікаря. Характерною рисою дитини є лабільність її емоцій, що стає значною перешкодою у встановленні комунікативних стосунків при стоматологічних втручаннях, які супроводжуються відчуттям емоційного напруження, страху [3].

Самонавчання – невід'ємна умова ефективності безперервної медичної освіти. Основний елемент – це ініціатива особи, яка навчається. Вона самостійно визначає мету навчання, необхідні дії, наявні ресурси, оцінює отримані результати. У процесі самонавчання головне значення мають такі методи як читання, розбір випадків із практики, розробка проектів, складання звітів, також важливим моментом є активна участь у роботі семінарів, тренінгів, віртуальних і реальних консультаціях [1].

Дієвість феномену професійної компетентності зумовлює цілеспрямоване, активне використання отриманих знань, сформованих умій, навичок у професійній діяльності як украй необхідних складових пізнання і розвитку професійної культури, самовиховання, самовдосконалення.

На сучасному етапі розвитку освітніх технологій фахівцям необхідно гарантувати гідний рівень підготовки та створення умов для подальшого професійного росту, що безпосередньо пов'язано з якістю надання медичної допомоги населенню. Лікар ХХІ століття – це компетентний фахівець, який вміє працювати в команді, володіє знаннями психології, юридичних основ медичного права, іноземної мови, навичками роботи на комп'ютері, приймає рішення на основі принципу доказової медицини. Використання компетентнісного підходу в післядипломній освіті лікарів-стоматологів дозволяє наблизитися до виконання наведених вище умов.

Список використаної літератури

1. Горшунова Н.К. Роль инновационных педагогических технологий в повышении качества высшего медицинского образования / Н. К. Горшунова, Н. В. Медведев // Международный журнал экспериментального образования. — 2009. — № 6. — С. 12 — 13.
2. Литвинов В. П. Мышление Ноама Хомского / В. П. Литвинов. —Тольятти, 1999. —116 с.
3. Ткаченко П. І. Стоматологічний статус і стан вегетативної нервової системи в дітей перед хірургічним стоматологічним втручанням / П. І. Ткаченко, Н. І. Задоя // Український стоматологічний альманах. — 2003. — № 6. — С. 35 — 39.
4. Шушляпин О. И. Некоторые инновационные психолого- педагогические аспекты медицинского образования / О. И. Шушляпин // Качество. Инновации. Образование. — 2006. — № 2. — С. 5 — 9.
5. Simpson E. L. Involving users in the delivery and evaluation of mental health services: Systematic review / E. L. Simpson, A. O. House // British Medical Journal. — 2002. — № 325. — P. 1265 — 1268.

ІНТЕГРАЦІЯ ЗАГАЛЬНОПІДГОТОВЧОЇ ТА ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНИХ І САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Петришин О.В.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Досліджуються аспекти ефективності методики фізичного виховання студентів медичних спеціальностей, що ґрунтуються на інтеграції загальнопідготовчої та професійно-прикладної спрямованості в процесі навчальних і самостійних занять.

Ключові слова: напрями підготовки, професійно-прикладна фізична підготовка, фізичне виховання, студенти-медики.

У сучасних умовах при організації навчального процесу перед кожним вищим навчальним закладом стоїть завдання – вести підготовку спеціалістів на високому науково-технічному рівні із застосуванням сучасних методів організації навчально-виховного процесу, що забезпечують використання ними отриманих знань і вмінь у практичній роботі чи наукових дослідженнях. Але повноцінне використання професійних знань і вмінь можливе лише при гарному стані здоров'я, високій працездатності молодих спеціалістів, які можуть бути набуті ними при регулярних і спеціально організованих заняттях фізичною культурою і спортом. Тому якість підготовки, в тому числі й фізичної, до майбутньої професійної діяльності для кожного молодого спеціаліста набуває не лише особистісного, а й соціально-економічного значення. Отже, в сучасних умовах особливої актуальності набуває проблема формування професійних якостей і навичок, які необхідні майбутньому медичному фахівцю під час подальшої професійної діяльності [1].

Разом з тим, нинішня система навчання й оцінки знань студентів потребує покращення і подальшого вдосконалення. Вона не стимулює їхню постійну самостійну роботу, веде до визначеної зрівнялівки в оцінці їхніх знань. За вимогами сьогодення навчальний процес слід побудувати як єдину функціональну систему, спрямовану на формування професійних якостей майбутнього фахівця. За останні роки в Україні відбулося чимало якісних змін у розвитку правових, науково-теоретичних, програмно-оціночних основ української системи фізичного виховання. Процес нагляду програмно-нормативних документів із фізичного виховання у всіх вищих навчальних медичних закладах (Закон України "Про фізичну культуру і спорт" (ст. 12), Державна програма розвитку фізичної культури і спорту (розд. 2) та неабиякі проблеми щодо збереження здоров'я молоді в загальноукраїнському масштабі (Г.Л. Апанащенко; М.М. Амосов; О.Д. Дубогай; В.І. Завадський; Л.Я. Івашенко; Т.Ю. Круцевич; О.С. Куц; А.В. Магльований та ін.) вимагають випереджальної розробки і методично впроваджених концепцій та сучасних педагогічних технологій, які б відповідали інноваційним та інформаційно-технологічним підходам сучасного часу [2].

Використанню засобів фізичної культури і спорту з метою загальної та професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів присвячено чимало праць багатьох фахівців [2; 4; 5].

Традиційні форми і методи підготовки студентської молоді до подальшої професійної діяльності та до деяких видів професійних робіт стали предметом особливої уваги як для фахівців фізичного виховання, так і організаторів виробництва, працівників народної освіти [3]. Причому визнання важливості та необхідності професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП) у системі спеціальної освіти на-